

КЪРВАВИ РАЗКАЗИ

© Александър Чакъров, *автор*

© Дамян Дамянов, *художник на корицата*

© Сиела Норма АД

София • 2015

ISBN: 978-954-28-1940-0

АЛЕКСАНДЪР ЧАКЪРОВ

КЪРВАВИ РАЗКАЗИ

@ciela

На жена ми Василина

СЪДЪРЖАНИЕ

АРНАУТСКАТА КРАСТА НА ГОСПОД БОГ	7
ТАНЪО ВОЙВОДА	16
РОМАНС ЗА ПАЛАЧА	23
МАКЕДОНСКА СТРЕЛБА.....	36
СИНЯТА ПУСТИНЯ	43
БОГ ЗА БЕЗБОЖНИЦИ.....	54
НОЩИТЕ НА ЕДНА ВДОВИЦА	65
РОБИ НА СВОБОДАТА.....	75
МЪЖ ЗА ДЕН! МЪЖ ЗА ВЕЛИКДЕН! (писмо на една банскалийка).....	84
ВОЙНАТА НА ШИНБИЛИН.....	94
БЕЗГРЕШЕН ГРЯХ.....	103
ЗАРОВИ МЕ В НЕБЕТО.....	113
БАЛКАНСКА МАДОНА	121

АРНАУТСКАТА КРАСТА НА ГОСПОД БОГ

*Леле, моя
сабя халосия!
Море, люта
одринска ракия.*

ЯВОРОВ

Дай сега тука мастиката, пък утре – живот и здраве – аз ши та вода на гроба. То, гроба, сега секи го знае – ама аз ши та вода баш там, дето го гръмнаха. Дето си и издъхна Сандански войвода... Знаехме са ние с него. Тежка душа имаше, лека му пръст... Тъй, като ма гледаш, ко ли си викаш: тоз крастав калугер – так-воз нищо човек – от де на де войводите ши ги знай? Тъй е, ама не е тъй... щото поп бях тогаз, ама господ нямах. Два пищова барабанлии – ей тука седяха ката ден. В дръжките ока бисер набит. Пушка за два вола носех само. Мъж намясто бях – хора като овце съм клал... Ама беше то – изяде го пукницата. Ракия-та не прощава, да знайш, ама не за туй ми е приказката. Гледам даваш ухо на игумена, аха да ревнеш. Зелено ти още сърцето, хваща го вяра – затуй го лъжат, ама аз да ти го река право: тоз, дето от жал го разпнаха, той жалост какво е, не знай – да знайш. Как съм го молил, как съм го верил – не знай. Жалост не знай или сила няма – се е то. Зъл е господът. Поне по тоз нашия, македонския край, е зъл – ама туй, то е за по-втасал акъл. Млад ли си: едната жена ти е господът, пък тя, жената, господ няма – затуй сичкото на господата му е лъжа.

Ей оня връх, голия – видиш ли го? Туй е Али ботуш планина. Сега Славянка я думат. Оттатък е друг балкан. Кожухът. По-натам е Ниндже гора. Баш харамийската. После иде Костур и най-подире Грамос. На арнаутлука е опрян...

Оттам съм аз... Ей там стана то.

Поп бях тогаз и баща ми беше поп, и дядо ми, пък и пра-
дядо – все попове бяха. Джинсът ни беше такъв, попски. Ама
попове, не таквиз – с едното мазно око за пара. Дядо ми, лека
му пръст, тъй си умрял – два алтъна настрана нямал. Баба ми
– уж попадаия, пък все на нивата я запомних. Два чумбера има-
ше: един за делник, един за празник... Туй ако ти е попадаия?
Баща ми – поп Ламби – на мравката път правеше. Една игла
дар вкъщи не е донесъл. Аз, попско дèти, гергьовденска плешка
чужда не съм ял. Носят хората, пък тати ши им рече: „Имам аз,
и аз курбан коля. Не е да нямам“. А друг път ши ми рече: „Пара-
та не са търпи с господа. От дявола е парата“. Такъв поп беше.
Ръцете му се от кър, се от добитък напукани.

Тъй съм учен, таквоз го гледах и га ма запопиха, тъй я под-
карах. Пара от църквата в джоб не съм турял. Туй хула, туй
псувня, туй ръка да вдигнеш, туй алчост да та смрази: не го зна-
ех какво е. Знаеха ма хората, амен-амен за светия ма брояха...
Живеех си го живота с леко сърце... дорде и на мене ми дойде
денят... Жених са и аз.

Зех си я булката по мерак. Не беше първа ръка, сиромашия
беше, ама дигнах ѝ сватба за чудо. То друго ми беше чудото,
щото сватба и гол циганин дига, ама... мина сватбата, ма мен
ми не мина. Много ѝ милеех на булката, прах не давах отгоре
ѝ да падне. Месец и повече билиа на къра не съм я вадил. Драго
ми беше ей тъй да ми стои на портата, да ма чака. Вечер, кога
са върна, кога пусна добитъка, ей тъй, отдалеч да си я видя как
ми стои на портата и не как да е стои, ами пременена. С оназ,
булчинската, премяна още... Драго ми беше, щото едни плитки
имаше като смоци дебели, пък боята им една такваз: ни руса, ни
кафява... Кога гаснеше слънцето, червенеет... На кована мед, на
дебела жар отива. Пък две сини очета имаше – шават, бучат като
шило. Хем бучат, хем гъделичкат. Хубост – можеш ли са опря!

Тогаз ми беше животът, тоз месец... Тогаз излезли и коми-
тите по Грамоса, ама нито съм ги чул, нито съм ги видял, щото
по жетва ми го сгазиха моя рай.

Помня го тоз, черния Петровден, кога Калина ми са опъна да жъне и ми надви. Закарах я на нивата, завъртя го тя оня сърп... То жега, пот, едвам са търпи, ама нали младо, напират го да запей. И запя... Шестнайсет години нямаше. Оттогаз песен по жътва чуя ли, черно ми става – надалеч бягай... Пей тя, коли го житото, шава онази снага под ризата – крача подире ѝ аз като шур, тръшкам ги снопите като пехливани – една сила ми дойде: не нивата, ами земята да обърна.

Кое време, изправих кръст. Гледам: кон нагазил в нивата... Черен такъв – като дявол. На коня Курдан-Али – арнаутинът. Знаеше са той. Знаеше му са и чифликът оттатък Грамос.

С хубаво го знаех тогаз, ама са вдървих сред житото. Млъкна Калина, изправи са и тя. Тъй като дирекци стърчим наред житото, пък оня сбута коня и ни наближи. Мазен беше такъв, ухилен. Корав мъж види са – ама омекнал. Сърцето ми заби като лудо, ши са пръсне. Тогаз, на тоз зор с оня акъл таквоз го измислих. Замолих му са на Господа: „Царю небесен – викам, – ти всичко виждаш. Чист съм – викам – като сълза, грях на душата си нямам, не давай, Господи, золум да стане, раба си Христа запази от мъка и от резил. Запази ма, Господи, твоего име нося, целия вяра та вярвам“.

Тъй му са моля, пък онуй куче посегна от коня и леката, като нищо я побара по бузата. Пламна ѝ лицето на Калина. Нищо работа, ей тъй я пишна само – мене ма и не погледна биля. После подгони коня през нивата, пък аз шурият сграбих кръста от гърди и го разцелувах. Запази ма Господ, чу ма! Зех да са въргалям у житото, от радост пошурях. Кога са укротих, гледам Калина още намясто стои, в ръката ѝ сърпът виси. Същата стои, ама очите ѝ други. Видях ги аз – ама кой да ги види. Аз на Господа краката целувам, на Спасителя – пък той тогаз още ма продал.

Вика ми тя вечерта под чергата: „Ристе – вика, – да не додам утре“. „Ша додеш – рекох, – един е Господ и ръката му е дълга.“

Вяра имах тогаз, да тегля ми било писано.

По тъмно тръгнахме, по зора преполовихме нивата. Никой не доде. Отърси са булката, засмя са, тъй тихата пак песен подкара. Дигна са слънцито, пламна и небе, и земя, ама краят му на къра веке са види, кога... пак черният кон гледам стои и на него пак той – Курдана... Тоз път пременен – целият гайтан и чоха. Бляска оная сърма на слънцето, очите ти вади. Султан гаче е дошъл на нивата.

Тоз път време за молитва немах.

Далеч беше булката, хукнах аз, ама къде. Оня кон силен, на два скока я стигна. „Брат да си ми, Курдан ага – викам, – милост имай!“ Пък той вече я дига на коня: „Аз за такваз мома, гяур – и брат си затривам!“ Тъй рече и пусна коня. „Ага – викам, – не е мома, жена ми е, като господ та моля...“ Лети оня кон, тъпче житото – тичам подире му аз... дорде паднах без дъх и без душа.

Тъй съм лежал до тъмно. Очи от земята не смея да отхлупя. По едно време чувам: „Христо, ставай да вървим!“ Гледам я, тя. Дошла си. Скорих. Ни сукманът ѝ скъсан, ни рана някаква по нея, ни белег друг такъв на мъка. Шамията ѝ само я няма и косите ѝ само пуснати. Пръв път таквиз ги виждах – червени като кръв. Гледа ма – не ма вижда. И аз, глупакът, тогаз ревах, зех пак Господа да славя, че жива и здрава ми я върна моята Калина... пък то тогаз моят Господ ми я взел. Вечерта ми постла на пруста. „Ти – вика – тука ши спиш.“ Спах... И почна един такъв свършил живот. Отмиля ми и къща, и църква, и кър. Кога са срещнем с Калина, очите си крием. Зех да замръквам вънка. Кураж нямах прага си да прекрача. Една неделя по бостаните спях и пак, диването му с диване, на Господа са умилвах: „Аз съм ти чист, аз грях ти нямам, булчето ми върни!“ Ей тез звезди, едрите, гледаш ли ги? Същите бяха. Една по една съм ги броил, поред съм ги молил: „Обърни ѝ сърцето на Калинка, звездичке!“ Звезди! Камъни са те – само дето светят...

Не ѝ удържах на самотията. Завлякох са в селото. Калина събрала една бохча, пременила са пак, на мойта порта седи. „Чакам та – вика – да ти река: Курдан ма вика при него да ида. Прости ма, лошава булка ти бях... ама ши ида!“ Паднах ѝ на

колене. „Страх от Бога нямаш, Калино – викам ѝ, – на жив мъж друг отиваш да водиш, на друга вяра отиваш.“ Все тъй попската я редях приказката, все за вярата, за рода. Пък тя плаче и вика: „Мъж нямам аз, ти за Господа си женен“. Тогаз и аз го ударих на плач, на плач, съвсем са орезилих. „Калино, либе – ѝ викам, – душата си недей да кривиш. Туй сичкото е от добро – щото ръка не съм ти дигал, Калино!“ „И агнето – вика – е добро, ама го заколват.“

Тръгна. Баща ѝ, родният, на очите ми я прокле. Братята ѝ скочиха да я трепят. Цялото село излезе с камъни да я замеря. Щото туй беше чудо невиждано: българка сама при поганец да иде. Жива нямаше да иде тя, ама гавазите на Курдана я отърваха. Отиде тя и са не видя, пък селото мене прав ма тури и синки зеха да ма тешат и да ми дават кураж, ама колкото ма тешат, покриво ми става. Намразих му добрината на род и на село, щото как да му го река на селото тоз моя черния хал: дето Господа Бога ми излезе слаб, пък оня мъж силен... За човек не ма брои, че таз мойта добрина ни ръка има да са опре, ни жена има да са погали. Едната икона Христова ми остана за галене, писана тя, хубава – ама дърво... Отмилях си аз и на себе си, па хванах дивотията никого да не виждам.

Такъв поп, без попадия, ма сбара Гурльо.

Хляб не бях ял, с човек не бях приказвал сума време – отприщи ми са душата и тъй като на брат пред цялата чета му го надумах сичкото: как там арнаутинът... жена ми, дето в църква сме венчавани... на очи ми я... Че като скочи Гурльо: „Тебе, вика, тебе трябваше да та натакова, гиди, попска мастийо. Мълчи, че от приказката ти ма е гнус... Я бе, хаймани – вика, – заголете му расото да му ударим и ний един кеф“. Той туй на майтап го рекъл, сетне го разбрах, ама онез мъжища идат отгоре ми и аз що да сторя, грабих пак кръста божи и пак на молба го ударих – на тоз, дето толкоз ма лъга. Търга ми го кръста Гурльо от ръцете и на един пън взе да го кълца с ханджара: „Тоз кръст на изяде нас... туй меко сърце, дето кръв вече нема у него!“. Е тогаз, като ми закла Господа, разбрах, че и аз дявол имам. С

голи ръце му са хвърлих на ножа, ама корав беше войводата и тъй с рамо назад ма хвърли. Нямах му силата, ама черно ми причерня и пак го налетях. Фана ма дружината, пък оня дойде до мен и тъй в очите ми рече: „Брей – вика, – ти си знаел да мреш бе, попе, ама тогаз да беше скочил на ножа. Човек щеше да умреш, вдовица щеше да имаш. Сбъркал та е господ, ама аз ши та оправя“.

Година ма води с него – човек да ма прави. Туй, що остана от кръста, ката ден ма караше да го плюя. А после ми го тури да го мера с куршум. Де шо добитък бастисвахме, се мен караше да го коля. Ръцете си да мия, не ми даваше. Кръв да гледаш – вика – да не ти бягат булките. Половин година с един нож и с тез кървави ръце ходих. Чак тогаз ми даде една манлихера. Нова-новеничка. „Ей ти го господа, попе – вика, – друго ако не, поне добър ден ша ти викат арнаутите. Аз на твоята булка кой ден да е, мъжа ѝ ши ѝ го вода – пък попа ши го беся на туй дърво“. Натъпка ми расото с папрат и го окачи на една мура. Смя са дружината от сърце.

Прогледнах му тогаз и на Господа, и на света. Видях го чилияка, че не си мяза с Господа: знай той мъка, ама и да мъчи знай, в земята го ровят, ама и той заравя. Изяда го смъртта като едното нищо, ама дорде е жив, и той я раздава като дребна пара на тоз и оня. Видях му на живота юнашкия бакшиш, доде ми друг акъл. Сега да го срещнеш Курдана, скъсан цървул зор щях да му го дам...

Инак Гурльо шеташе яката. Наред бастисваше. Удари го на яма, на кърава кръвнина. То после са разбра, че работата не е баш тъй, скочили му големите войводи, съд му турили там, в Българията, ама кой да ги знай тез тънките работи тогаз. Беше си Гурльо за мен като баща, щото ми даде ножа у ръката. Даде ми го и туй сърце... дето го немах.

Година минаваше... Водят веднъж един вързан. Издайник. Приказваха кое-що, после Гурльо вика: „Попе, сефте! А бакалъм! Фанах пушката, ама Гурльо като ревна: с ножа бе, буда-ла, куршумът да не е без пари. Заклах го. Окото ми не мигна.